

Llevant

Quinzenari portaveu de l'Associació "Minerva,"-Defensor dels interessos morals i materials d'Artá i sa Comarca

Redacció i Administració Quatre Cantons, 3 * ARTÁ	Dels treballs publicats ne son responsables els autors NO'S TORNEN ELS ORIGINALS	PREUS ESpanya Trimestre. . . 0'50 Ptas. Any. . . . . 2'00 » ESTRANGER . . . . . Doble.	Se paga a la bastreta
Any I	Artá (Mallorca) 16 de Diciembre de 1917	Núm. 25	

NADAL

Diada d'alegria universal es aquesta en que se commemora en totes parts la venguda al mon d'un Deu fet homo, o mes be, un Deu fet Nin. Els pobles se comouen tots davant aquest record, i ningú passa sense fer esment en tal dia d'un fet tant misteriós.

Denou sigleshan passat durant els quals el mon s'ha capgirat moltes vegades demuntdavall; a unas generacions n'han seguit unes altres sense apenes deixar rastre; s'han aixecats nous reinats que han caigut altre volta dins l'olvit, han sortit de tant en quant homes que han pujat al cim de la gloria, mes tots passaren y res en queda d'ells mes que'l sensill recort que les dediquen els qui estudien ses obres; mes, vengué en la plenitud del temps el Deu humanat i tot se conuogué, i aq. esta conuoció no ha passat, dura encara i durará sempre.

Tots els pobles renoven cada any en les festes de Nadal el record de sa venguda al mon entregant-se a una franca pero sublim alegría. Tot pareix que se mou amb el mateix ressort. Les viles i ciutats prenen uns aires festius com en cap altre temps del any; les families se reuneixen en intims conuits, els amics se feliciten mutuament i l'Església adornada amb ses millors gales, bull d'alegria i d'animació.

P'els vellets que ja han vist passar tantes vegades aquest dia solemni, evoquen els temps i les persones que ja finiren i posats a cap de taula contemplant sa descendencia que elshonra amb els tipics *Molts anys* de la nostra pagesia, senten son cor qui batega amb igual forsa i calor qu'en temps de sa joventut.

Els nins també hi volen la seva part en aquesta festa simpática i damunt una taula, a un recó de la casa o dins l'armari de paret troben un lloc avont construir un *Betlem* per rememorar el misteri inefable del naixement del Nin Jesús.

En veritat se pot dir qu'aquesta festa es la mes popular de les que celebra l'Església, es la mes alegre, pero en tota l'alegria an'e qu'el poble s'entrega no perd mai la sublimitat que li escau p'el fet que commemora; i es que els homes en aquest dia conserven dins son cor la pau i la gaubansa que fa denou sigles els angels anunciaren an els pastors de Betlem.

El mon está com a trasbalsat después d'aquets anys que s'ha passat en lluita formidable destrossant-se els pobles mutuament; mes enguany i precisament en aquesta temporada de festes tant simpáticas se pot colombrar ja la fi d'aquesta destrossa, puis algunes nacions han conuengut un armistici per tractar i negociar la pau com a recordant les paraules del angels: *Gloria a Deu en les altures i Pau en la terra an els homos de bona voluntat.*

Que'l Deu-Nin, tan amic com es de la pau, fassi qu'aquesta revisqui damunt tota la terra, entre totes les nacions i se conservi per a sempre, per gloria seva i profit del mon.

Afegí.

Lo que ferém

Exposárem en el número passat lo que sentíem sobre la nostra primera anyada, qu'es estada una especie de prova, diguerit que a pesar de no afavorir-nos gens les circumstancies, aixi per la carestia del paper com per la crisis que te espantat al poble, no obstant empenríem la segona anyada dispots a arribar a dalt, si Deu mos dona forces i el poble correspón aixi com deu per poder tenir un orga d'expressió que reculli els seus batecs i sigui un etern memorial de tots els aconteixaments qu'en ell se desenrotllin.

Mes ja que tenim el propósit de seguir endavant en la tasca comensada, es convenient que exposem lo que

n'hem tret del exámen de conciencia que acabam de fer, i els propósits que formulam per l'any vinent.

Per de pronta, recullint el desitj exposat per una gran part dels nostros suscriptors, de que convendria acursar el plas de sortida, aixó es, de que se publiqui mes espesses vegades per tenir les noticies mes fresques, hem pensat de que en lloc de ser quincenal sigui decenal, sortint aixi tres vegades cada mes que seria els dies tres, tretze i vint i tres. Escullim aquests dies i no un, deu i trenta, per poder donar les noticies locals, de registre, ajuntament, etc. per decenes justes. De manera qu'el número corresponent al dia tretze durá tot lo *ocorregut* dins la nostra vila del un al deu; el del vint i tres, tot lo *socceüt* del deu al vint i el del tres tot quant passi del vint al trenta.

Aixó mos reportará un augment considerable en els gastos i suposat que la crissis del paper aumenta en lloc de disminuir, mos veim obligats a pujar un poc el preu de suscripció i fer el número just una mica mes petit. Creim que'ls nostros suscriptors veuran amb gust aquesta innovació i no regatjarán el petit sacrifici pecuniari que les demanam i més suposat que la vida económica de LLEVANT no es del tot dessembarassada.

El periódic seguirá essent independent en política, lo qual no vol dir que no pugui contar, com ha fet fins ara, tots els aconteixements polítics amb tota imparcialitat i fins donar la opinió en tots aquells cassos en que d'ella en pugui venir al seu entendent un benefici a la població. Mes, de cap manera LLEVANT ferá política, si per política entenem aqueix llevat d'odis i favoritismes personals que tant corrents son en la major part dels pobles de Mallorca, antes be, si possible mos fós els-e arrabassaríem de rel, i si mai hem de dir la nostra en aquestes qüestions será sempre per combatre aquesta fonestitat que tants de perjuís ocasiona an els pobles que per ella se deixen apasionar.

La nostra imparcialitat política en lo local no mos veda el donar conta i comentar al nostro gust els fets nacionals i regionals, pero procurarem fer-ho sempre amb altesa de miras i sols en el cas de que se tracti de successos d'importancia i trascendencia per la Patria.

Un altra punt volem anunciar que será objecte de intrés especial per part nostra i es el moviment social mallorquí, molt especialment el d'Obrers Católicos, ja que voldríem qu'aqueixos obrers s'elevassen, s'associassen i procurassen son propi millorament sempre dins les doctrines sociològiques de l'Església i per aquesta causa estam dispots a fer campanyes intenses a fi de lograr la dignificació dels obrers mallorquins.

Amb aixó queda ja dit que la nostra publicació sense deixar de ser artaneca, será mes mallorquina, lo que vol dir que no sols recullirá tots els batecs del nostro poble, contará la seva historia i l'empenyerá cap al progrés moral, industrial i comercial, sino que també s'ocupará dels problemes qu'atanyen a la vida de la nostra regió, Mallorca, i ajudará a son desvetllament i millora en tots els ordres.

Fins avui han respostos molt poc els pobles qu'integren la nostra Comarca natural i sols Capdepera, que te fama de progressiva i treballadora, ha contestat a la nostra crida, enviant son actiu Corresponsal la crónica setmanal de lo qu'allá passa. De nou convidam a les demés i voldríem se desvetllassen, donant prova de que volen que LLEVANT sigui el ressó de ses aspiracions i sos esdeveniments fins que tenguin forces per sostenir per si sols un periódic que reculli tots sos sentiments.

Com fins ara el periódic seguirá estant redactat en la nostra estimada llengua donant cabuda aixi mateix a tots els treballs que mos arripiguen escrits en llengua castellana, si a judici del cos de Redacció mereixen els honors de publicació. Convé fer una aclaració, com a contesta a tots aquells que mos han dit que escrivim massa catalanesc, i es que en la part de fons es molt difícil tractar assumtos de literatura, historia o de una ciencia qualsevol sense usar els

termes tècnics propis d'aquella ciencia; com també es dificilíssim al qui s'ha passat anys i mes anys llegint i escriguent, sustreure-se del mot i formes que per contacte s'haurá assimilat, i canviar-los radicalment en els vulgars qu'el poble usa. De totes maneres mos esforcarem en fer-ho aixi, especialment en la part de noticies. Mes també volem fer avinent qu'a voltes es qüestió d'apreciació momentanea a causa del us de *el* i *la* propis dels escrits literaris. Als lectors que trobin amb aixó una dificultat les volem dir que llegesquin *es* en lloc de *el* i *sa* en lloc de *la* i veuran com per encant lo que creien catalá de Barcelona s'haurá trasformat en mallorquí d'Artá. An aquesta prova l'hem feta noltros davant lectors que mos exposaven la dificultat i en quedaren convenuts.

En quant a l'ortografia seguirém usant la de les Normes Ortográfiques de l'*Institut d'Estudis Catalans*; creim que si cap dificultat troben els lectors en la lectura d'aquesta es qüestió de acostumar-s'hi i en poc temps aquella queda resolta.

De nou mos dirigim an els Artanencs lletra-ferits, pregant-los que per patriotisme agafin colca vegada la ploma i mos vengien treballs que puguin interessar als lectors. Tots les ne estarem agraits i ells sentirán el goig d'haver contribuïts amb son gra d'arena al millorament del poble.

Essent LLEVANT, portaven de la Associació d'antics alumnes «Minerva» s'guirá ressenyantos actes públics i procurant escampar sos ideals de cultura entre el jovent Artanenc. An aquest fi procurarem incloure articles sobre educació e instrucció, que tant afecten a la nostre joventut, i continuarem les nostres campanyes encaminades a la construcció del edifici per escola graduada fins a tant que sigui un fet aquest projecte avui en vies de realisació.

Aixó i la continuació del articles de Folklore de la nostra vila, descripcions dels nostros millors monuments i panorames, industries a crear dins la localitat, espancions literaries dels nostros novells escriptors etc. extra, será el programa que feim per aquesta nova anyada.

Deu vulgui poguem dur a cap la tasca que mos proposam, doni als col·laboradors llum i seny per ajudar-nos en el nostro treball i delit als llegidors per seguir amb noltros fins a la fi del pròxim.

LA REDACCIÓ.

La Redacció de LLEVANT desitja a totes les autoritats, suscriptors i lectors unes bones festes de Nadal plenes d'alegria i un felis any nou.

Vora la Riba

Era un capvespre del mes d'Agost. Ajagut damunt l'arena lluenta i ardorosa, apoiat el cap demunt els braços, girat a la mar, escoltava pensatiu la remor suau de les onades, qu'anaven i venien falagueres, amb moviment monóton, perdurable i se dormien tranquiles al peu del roquissars.

Un embatol fresquivol me duia de la mar olor agradable de saladina i la seva calitja suau me portava cançons alegres de mariners, i pescadors, tot barretjat amb l'aspre perfum de garriga i reïna i tonades dolces i emperesides dels tocadors damunt les eres, que venien de part de terra. Mirava la mar blava i lluenta que com un mirall immens, interminable retratava amb sa forma mes natural el cel emb sos nuvols blanquíssims; i el sol ardorós hi ballava a dins amb el bellugueix de l'aigua, brufant-la de perles llembretjantes; i tot mirant-ho, hei veia allunyar-se mar endins una nau petita que, fala

guera seguia amb bressoleig joquíner sa carrera insegura.

Un jove mariner de cara colorada p'el sol i l'embarcament de mar, assegut dins la barca, a l'ombra d'una vela blanca fermada als pals remava alegre i tot remant entonava tendres cançons, vessant son cor dolça esperança. Ma vista el seguia incansable mar endins, i mon cor escoltava malangiós ses belles tonades.

Talava la barca les ones escumoses que amorosides, li obrien pas al seu davant i besant-li suavement son costellam, geloses clovien altre volta son camí indescribable. El fons immens de la mar, amb sa veu baixa acompanyava com un gran orga, las corrandes del jove mariner, i ell delitós, rema qui rema seguia sa ruta, esperança i somrient, cap a les xerxes, ont ja entreveia grossa pescada.

Mes ulls seguien sa llarga via, que's portava dins l'oritzó; mes orelles escoltaven ses cançons plenes d'esperansa, ma llengua murmurava una bieu pregaria; mon cor tastava sa tendre alegria i el meu pensament volava enfora del port, seguint també sa ruta misteriosa, i entreveia, un'anima bona, fervorosa, que, fent se enfora del port segur de la constancia cristiana, rema qui rema seguia cap alluny, dins el mar de la vida, mirant-se alegru l'esdevenir ple de delit i entrevent als plens mundanis, que fascinadors, la cridaven

***

El sol reprimint sa calor vital, anava pressós cap a la platja; les ombres espesses del pimar s'allargaven amb canyes d'aranya, fins a la platja, i jo encara seguia, ajagut damunt l'arena mirant mar endins, per desistir enfora la nau que lluegera al compás dels remes i el cantusseig del mariner s'era allunyada de la platja.

Lluny, allà al oritzó un esbart de núvols negres s'aixecava amanassador, prenyat de llamps esfereïdors. La tempestat avançava. La remor, abans suau de les ones, anava creixent; se removien amb forsa i s'entregaven plens de furia, com a cavalls desvocats, cap a la riba, i esponeroses s'esbrellaven amb cop aixordador als penyals forts i immutables, pujant a lo mes alt d'ells i devallant després en cascades renoueres, fetes escuma.

Una ventada desfeta comensà a siular, tot ferint el pit del brau roquissar i em duia enfora sospirs i laments de mariners i crits esclaiadors d'água marina. I la mar seguia sa remor creixent, esclatant en bramuls espaventables, semblant un monstre immens que volgués engolir se la terra. La tempestat seguia. La fosca anava abrassant fortament mar i terra, i un llamp enlluernador me deixà veure una nau petita, amb la vela baixa, i un mariner que remava ardidament, llagrimetjant; les ones saltaven escumoses, removien i feien trontollar la barqueta, i el mariner, rema qui rema, perdía les forces i l'esperansa d'arribar al port.

Seguia jo encara immòvil damunt l'arena, ficosos mos ulls en la mar esvalotada i entrevent a la claror dels llamps la barca, qu'amb gran perill avançava cap al port, mes orelles escoltaven els fondos sospirs i pietoses plegaries del mariner, ma llengua barretjava amb exclamacions porugues tendres oracions plenes d'esperansa; mon cor sentia la tristesa intensa i la por terrible del mariner entre el perill, i el meu pensament, entreveia un'anima trista, maialta que s'acostava altra volta cap al port de la fe santa, després de caure entre les tempestes de la vida, amb fortes sambatudes que la feien trontollar però avançava lluitant amb constansa i ardor cap a la platja segura de la Relligió.

A. FERRER.

L'Ametller

Aquest arbre que dintre breus setmanas se torna ar encisador i alegre, oferint se com a precursor de la primavera, senyalant-nos ses blanques flors, que ofereixen el mes bell dels encisos que pot experimentar l'amíc de les geórgiques, va extenent-se extrao dinarialment i es conreua cada dia amb mes intensitat en moltes regions de nostre país, sens dupte per l'alta estima que tant en el mercat nacional com al extranger, i en aquest d'un modo especial i senyalat, obté el fruit que d'ell se treu.

Es per aquesta raó que consideram d'alt interés cridar l'atenció de nostros agricultors sobre la conveniencia de prodigar-li quans cuidados requereix i especialment en lo que fa referencia a la seva alimentació, a quin fi no hem de passar per alt que demaha com els demén arbres, l'aport de nitrógen, acit fosforic i potassa, es estat assimilables.

Els fertilitzants concentrats no solsament augmenten i regularizen la producció dels ametllers, sinó que al ensemps milloren la qualitat del fruit, essent aquest molt millor.

Veus aquí algunes fórmules quin ensaig recomanem, poguent-se aplicar per arbre adult i en vista d'això, adoptar-les tenint en compte l'estat de rigor de

cada arbre, el temps que te i les condicions de la terra.

Superfosfat de calç, o escories de fosforisació si les terrenys son pobres de calç, de un mitx a 175 kilograms, cloruro o sulfat de potassa de 0.40 a 0.500 kilograms, sulfat amonic de 0.300 a 0.400 kilograms nitrat de sosa o de calç, si les torres se troven manca des d'aquest últim element, de 0.500 a 0.400 kilograms.

El superfosfat de calç, la sal potassica i el sulfat amonic s'aplicarán al hivern, repartits al entorn de la extensió que sigui Parbre, tenint en compte separar-se uns tres pans del voltant de la sosa. El nitrat se llensarà a voleig superficialment, aixís que l'arbre hagi florit.

Rusticus.

Ajuntament

Sessió ordinaria del 25 de Novembre

Baix la presidència del batle D. Antoni Cano se celebrà aquesta sessió, en la cual se prongu ren els següents acorts:

Se lletgi i aprovà l'acte de l'anterior sessió.

S'autoritzà al Sr. Batle per que fassi per admissió, les obres de reparació que consideri necessaries, en l'Escola Nacional de nenes del carrer de la Pureza, abonant els gastos que això ocasioni al capítol corresponent del vigent presupost.

En vista dels perjudicis que ocasiona la font pública a una de les dependencies de la casa n.º 20 del carrer de Rotovant, s'acordà, a petició del propietari traslladar aquesta font al lloc costat del portal de dita casa, abonant els gastos del capítol cor. del vig. presupost.

L'Ajuntament s'ocupà de la conveniencia de variar la plantilla de metjes titulars d'aquesta vila i de suprimir una de les dues plasses que existien aprofitant l'oportunitat que ofereix la vacante produida per defunció del titular D. Pere Francese Sart, i tenguent en conte que, l'article 22 del Reglament de metje titulars de 11 d'Octubre de 1906, estableix que la classificació de partits medieus estirà subjecte a rectificació anyal que farà la Junta de Govern i Patronat del cob; que l'article 45 del mateix Rgl. prohibeix als Ajuntaments, disminuir la consignació que tenguin en els presuposts per retribució de metjes titulars, sense la formació del oportú expedient justificatiu, el cual s'ha de comunicar a la Junta de Patronat; que la R. O. del 11 Septiembre de 1914 dona per acabades les classificacions dels partits medieus i per definitivament resoltes, les reclamacions formulades, i estableix les regles an a que s'han de subjectar els expedients, per introduir variacions en les dites classificacions. Considerant, que segons l'article 92 de la Instrucció General de Sanitat, no se exigeix mes que un metje titular per cada 30 families pobres que hi hagi en els respectius termes municipals, número al cual mai s'ha arribat en aquest poble; que els presuposts municipals en general, no arriben a la quantitat de 31, mil pessetes; que el número d'habitants, ni de fet, ni de dret, no arriba, ni mai ha arribat a 6000; que la extensió d'aquest terme municipal es de 13.826 hect., 46 areas, 88 centiareas; que segurament i atenguent tan sols al fet de tenir dos metjes nomenats voluntariament per la J. Municipal per ocupar una sola plassa, en la classificació de partits de Balears se senyalaren an aquest poble dues plasses de metjes titulars, amb el son corresponent a la categoria del poble; que la supressió d'una plassa se justifica, per la comparació d'aquest poble, amb altres de major extensió, riquesa i veinat. Per totes les consideracions exposades, l'Ajuntament acordà per unanimitat, promoure l'expedient oportú a fi de que s'amortizi la vacante que hi ha de metje titular d'aquest terme; pro ediat en la forma est oblidada per les citades disposicions i unint certificació acreditativa dels fets allegats com a fonament de la pretensió que consten en documents existents en l'arxiu municipal.

Acte seguit foren aprovats i firmats els repartiments de riquesa rústica, pecuaria i urbana d'aquest terme municipal, corresponents al proxím any de 1918, acordant la seva exposició al públic per 8 dies, per efecte de reclamacions i autoritzar al President per que les dugui a sa aprovació definitiva.

S'acordà pagar del cap. d'imprevists un conte de 10 pts. a Bartomeu Flaquer, pel lloger d'un carruatge facilitat a dos metjes, per complimentar ordres del Jutge d'Instrucció d'aquest partit.

Vist un ofici del Sr. Governador, participant l'haver autoritzat l'execució del presupost ordinari de 1918, tal com l'aprova la J. M. i amb les prevencions i condicions que s'indiquen, s'acordà per unanimitat donar el mes exacte compliment a lo previngut.

A proposta del retjidor A. Femenies, s'acordà continuar en la llista dels pobres a Isabel Rotger Querclas.

Donat conte que els jermants Vicens i Bartomeu Miquel Piris, tenen construïdes en ses cases respectives de la barriada de Na Patí les cisternes, s'acordà que la Comissió d'obres, se cercori de sa cabuda a fi de que l'Ajuntament pugui abonarlos l'auxili corresponent.

En vista de que el lloc destinat avuy per la contractació dels jornalers está ocupat per les robes dels caniceros essent causa de que hagin d'estar en el temps, s'acordà habilitar la casa n.º 15 del carrer de l'Estrella per dit objecte, facultant en el Batle i Comissió d'obres per que fassin en dita casa, que es del Municipi les reparacions necessaries per que sigui habitable, pagant els gastos del cap. corresp. del vigent presupost.

Donat conte de la conveniencia de variar el nom d'alguns carrers de la població, suscitant l'antio per el de pe sonos d'aquesta localitat que amo sos servicis o meritis s'hagin fets acreedors a tal distinció, s'acordà que el Sr. Batle i Femenies estudiin de carrers i en sa vista l'Ajuntament resoldrà.

Sessió del 2 de Diciembre

Oberta la sessió pel Sr. Batle, se lletgi i aprovà l'Acta de l'anterior.

Tot seguit fou lletgit i aprovat l'extracte dels acorts presos per l'Ajunt. i J. M. durant el mes de Novembre prop passat, acordant remunerar al Sr. Sr. Governador en compliment del art. 100 de la Constitució LL Municipal.

S'acordà la distribució de fondos per espiols, per satisfer les obligacions d'aquests mes.

Vista una instancia inserita pels metjes d'aquesta localitat D. Rafael Sebastià Blancs i Saixo en la qual manifesten que s'ofereixen gustosos, a suplir el lloc vacant al lletje titular d'aquest terme, en cas de malaltia o ausencia, s'acordà acceptar l'ofertament, donar-los gracies i fer constar amb acta l'agrahiment de la Corporació municipal per aquest ofertament tan generós i desinteressat i que se comuniqui aquest acort pels seus consixement i efectes.

S'aprovà en totes ses parts el plec de condicions per la subasta del alumbrat public d'aquesta vila, per medi de l'electricitat, acordant que dit plec s'exposi an el públic per 10 dies, per efecte de reclamacions.

S'acordà abonar del capítol d'Imprevists un conta de 7 pts a Jaume Bonnin Picó, i un altre de 4 pts. a Rafael Ginart Sureda, import de gastos ocasionats amb motiu d'haver aparegut un negat, a la Duaya, d'aquest terme municipal.

Examinada i aprovada per la Comissió d'obres la relació de les dimensions de la cisterna construïda per Bartomeu Miquel Piris, en sa casa n.º 11 de Na Patí, quines dimensions donen una cabuda de 30 m³ 720 d³, s'acordà que del cap. corresp. del presupost s'aboni l'auxili corresponent, que son de 46'08 pesetes.

Lo mateix se feu amb la cisterna den Vicens Miquel Piris en la casa n.º 7 de Na Patí que te de cabuda 30 m³ i l'auxili importa 45 pts.

El Batle donà conte dels treballs prestats pels caminers les dues anteriors setmanes i tot seguit s'aixecà la sessió.

Relligioses

Festa de Marie Inmaculada

Resultaren solemmissimes les Coranta-Hores que se celebraren en honor a Maria en la festa de sa Inmaculada Concepció. El divendres dia 7 estigué ja Nostre-Any patent tot lo dia i al horabaixa se digué el Sant Rosari, i la novena a la Purissima cantant la Capella que tenen organizada els PP. Franciscans. El Rt. D. Miquel Pomar Pyre, natural de Campos comensa el Triduo amb un hermós sermó cantant les virtuts de Maria Inmaculada i com devem imitarles les joves artanengues adscrites a la Associació de Filles de Maria.

El dia 8, segón de Coranta Hores se feu la festa principal amb ofici solemne cantant amb molt d'ajust i afinació la Capella citada, la Missa Pontifical d'en Perosi. El predicador de Triduo va teixir un bell panegiric. De cada funció multiplicà l'assistencia, de manera que'l darré vespre de conclusió l'Esglesia estava plena de gom en gom.

Moresquó generals elogis la Capella de l'Inmaculada qu'estava primorosament adornada per les directores de l'associació.

Diumenge dia 16 en el Convent de St. Antoni de Padua se farà la festa de la Purissima amb solemne ofici en el que se cantarà la Missa Pontifical d'en Perosi i predicarà el P. Mateu Amorós T. O. R. El mateix dia tendrà lloc la comunió p'els Tarcieis. En les festes de Nadal se ferán les Coranta Hores que anyalment dediquen a Jesús Infant els P. P. Franciscans. Predicarà el Triduo el P. Antoni Mojer. T. O. R.

Un àngel mes al cel

EL NIN

JUAN BUJOSA TOUS

mort el dia de la Puríssima a l'edat de cinc anys

La família tota contristada, prega a sos amics i coneguts que el tinguin present en ses oracions.

Vida Social

Minerva

El dia dos d'aquest mes una partida de joves minervistes de lleure ren el decapvespre a l'estudi dels *Talaiots* que hi ha en els voltants de la població. Dirigia l'excursió el President de la societat D. Andreu Ferrer, el qual va anar donant en cada un, llargues explicacions sobre tals monuments megalítics. Foren visitats les ruïnes del *Castellot de Ses Pissos*, recinte amurallat digna de ser visitat; del talat Ausinar de *Sa Corbata*, qu'està quasi completament destruït; el de Son Frate molt descompost i l'altre recinte de les *Cases dels Pujols* que se conserva molt bé i aont s'hi han trobat enterraments i Ceràmica. Ademés visitaren les subsistencies qu'estàn en el Conceller qu'hi ha entre els dos Pujols i el talaiot d'aquest darrè. L'excursió fou molt agradosa i de profit recuñt-se trossos de ceràmica antiga. Se tengue l'idea de formar entre tots el sociu, una *Guia dels monuments megalítics d'Artá*. Voldriem fos prest un fet.

El dia 9 l'associació se reüní en Junta General acordant: anomenar els qui han de ocupar els càrrecs vacants i a renovar dins la Junta Administrativa.

Se anomaná President de la Secció de Declamació a D. Daniel Canó Cantallops.

S'acordá també fer un *lunch* el dissapte de Nadal a vespre obrint-se al efecte una suscripció; Cercar un local capás en un punt céntric del poble per traslladar-hi la Societat i donar una serie de conferencies a principis d'any nou.

Crónica

De Canostre

Les obres de l'escalonada del Convent continuen, si be per ara molt a poc a poc a causa de la dificultat de trobar carros en aquest temps en que les besties tenen tanta feina en sembrar. Però s'ha acabat ja tó el tros de mes arunt qu'es tota de pedra viva dels nostros conforns i resultarà forta i hermosa. Avui ja se compren el cop de vista que tindrà que serà de gran efecte. Frissam ja de veurer-la acabada.

**

Dia 6 d'aquest mes el nin major d'en Tofol Fua, tengué una sensible desgracia. Anava a matances a ca sa padrina dels Cuatre Cantons i s'horabaixa a entrada de fosca ell i el seu cusí volgueren jugar an *el tio tio*. Entraren a ca'l Sr. Miquel Rafalé i allà jugaren una bona estona, sensa qu'el senyó se'n donás conta. Asuxí el seu cusí li penjá un diari darrera i li encengué; el nin sortí adafora i se posá a correr i amb s'oratge que feia li prengué sa roba, baveró, camia i camiseta i fent grans crits arribá davant ca l'amo'n Miquel Valent d'ont sortí ell amb un sac i qual el vé tot ablatat l'embolicá amb so sac, salvant-lo així de mes mal. No obstant tengué tota s'esquena cremada, amb grosses llagues que foren curades per de pronta per una Germana de la Caritat. ¡Alerta, alerta matancers an *el tio, tio*, que te males berbes!

**

Dia cinc del mes corrent l'il·lustrat Doctor en Medicina Dr. Juan Alzina Melis, natural de Capdepera, en el Col·legi de Metges de Palma va donar una conferencia sobre «Malalties mentals de diagnòstic difícil». Aquesta fou objecte de molts d'elogis. Sia enhorabona.

El nostro bon amic i col·laborador D. Josep Sureda Blanes, Doctor en farmacia ha estat distingit amb un important càrrec en la Societat Espanyola de Comerç e Indústria de Sevilla. Rébega el bon company la nostra felicitació mes coral i li desitjan prosperidat en son nou càrrec.

**

L'amo En Guim Bujosa (a *Ganancia*) plora avui la pèrdia inseparable de son flet únic a la edat de quatre anys i mitj. Era en un festeró, que feia fentant de sos pares i en el qual feien poendes ses ilusiones i esperances. El dissapte de la Puríssima encara va anar a escola, estant ben bo. El dia 8 de natí li pegá un atac an el cor i a la nit del decapvespre moria en brassos de sos pares. Rébega tota sa família el nostre condol.

**

Per dia 13 del corrent te anunciada la Societat d'aquí «Federación Obrera Arriense» una manifestació i mitja per anomenar l'amalicia per el comité de la vaga d'agost i per anomenar les preces per causes polítiques. A lo vist se volen sumar a les demés poblacions de fora.

**

Acabem s'any, aquest es el darrer número i son i son morts encara els qui están en descubert. Es hora de saldar comptes amb tots els qui no han pagat. Suplicam a tots i en especial en aquells qui viven fora Mallorca i no tenen facilitat per enviarlos cobrador que per giro postal fassin favor d'enviar-nos l'import de la suscripció. De lo contrari, mos veurem obligats a deixar de servirlos el periódic.

**

Durant la primeria de la quincena escassetjaven les pluges i els conradors se queixaven ferm, però per fi, gracies a Deu, durant uns quants dies ha plogut i avui tenim saó a voler.

Molts son els qui ja han acabat de sembrar i fins n'hi ha que ja entrecaven Deu e-hi dó la magna.

De Capdepera

Les funcions religioses celebrades en la nostra Parroquia amb honor de la Inmaculada han estat molt concorregudes. Les Filles de Maria han donat prova amb els seus cantic i l'adorno de la Iglesia de l'amor i entusiasme que senten per l'Inmaculada.

En la comunió general celebrada el dia 8 acudiren tambe a rebre el pa dels angels, molts d'homos els quals el decapvespre organisaren un torn de vela an el Santíssim fins a l'horu de comensar la funció del vespre. Els sermons fets per Mossen Antoni Servera de M'nacor han format un conjunt mil vegades meresent per la Inmaculada Concepció, en ells junt amb altres profitoses ensenyances demostrá que no es un sentimentalisme sino una verdadera realidat, que son fills de Maria i anc que arribi per tots parts l'indiferentisme i materialisme. D'aquests temps tant desdixats, ben provat queda, que se conserva entre noltros la devoció que a Maria Santissima professaren els nostros avant passats, quant entre les murabes del Castell posaven els fenamens del nostro poble.

—Com ja es sabut dels passats va naufragar en les nostres costes el llau «Isabel Maria» de la matrícula d'Aleu lla. Dia 28 de tres negats que foren trets dos a Sa Mesquida i un a Sa Caleta foren conduits i enterrats en el nostre cementeri.

Moviment de poblacio

Morts

Dia 2 de Desembre.—Catalina Tous i Pellicer (a) Collpeta de 19 mesos. Infecció infantil.

Dia 4 de l'any corrent, a l'horu Nou, de 31 yrs. Pas l'anghel de l'edat.

Dia 13 de Novembre.—Juana Maria Genovart Mesquida d'edat 19 anys.

Negats

Dia 11 de l'any corrent, de 39 anys, Cristofol Puntó Vinyes, del 10 de 15 anys, Maria Ponsó Torres, el dia de Puríssima, de 15 anys, de Aleu.

En el Port

Dia 11 de la setmana, arribá el pañador Miguel Calentey procedent de Barcelona anant 87.000 qu los 35 de l'any.

Dia 7.—Sortí el mercader de l'astre per Palma. Capdepera 9. Desembre 1917.

COMISSIÓNSAL.

Embuis

An els qui mos preguntan de les coses de Mallorca i voldríem que després del só, que sentís del fane en que la tenen encallada els del ex-ora, mos fliástima veure l'abandono preixent a ab que la daen, abandono que arriba final tot a afectar a les persones interessades. El cas es molt curiós. Quant l'Intendant de l'Artá se'n vá conte de la supressió dels Bales de R. O., com a magot per un alt sentiment de civilitat, prengué l'acort de llicitar al Govern per aquesta mília, tan acuraria en les Corporacions verament populars.

Posteriorment la premsa ciutadana mos comunica que els partits liberals i conservador s'han pactat, per fer el Bate liberal o idóni segons s'ajuntan uns o altres els qui ocupin el poder.

Aquest pacte pintat d'una plomada lo que son aquells partits. An a que vé felicitar el Govern per aquella disposició i llavó acordar fer el no anomenament per R. O.? Aixó es falta de sentit comú. Ha segona part es encare mes llástima. Liberal o idóni segons. Es que no volen veure que els tals partits, com a tals, s'han acabat i per lo que fa referència al estremenent del pacte qu'els ha dit en aquests seiyors que el Govern actual es liberal? Jo tenc a devant un grupo dels ministres, les vax contant i trob tres liberals i cire d'altres partits i jan aixó en diuen ministeri liberal? ¿O no creuen que la renovació ve a passes de gegant? Si volguessiu, ja la veurien a la realidat, però la passió, el voler tenir sa pella pes manec, les tapa es coneixement. Com aniríem si d'ells haguessin d'esperar la regeneració de la Patria? ¡Fa llástima! veure aquests homs tan tancats.

**

Els qui desitjan fer el nostre poble gran treballen per conseguir qualca millora, suvint s'estrellen contra el poc patriotisme dels qui mes interessats haurien d'estar en el progrés d'Artá. Se comensá una suscripció per renovar el material escolar i la crida, salvant honroses escepcions, apenes ha estat contestada. Ara l'Ajuntament volia adquirir un solar per escoles i al intentar comprarlo se li ha demanat un preu, a que no valen les millors cortrades d'hort del nostre terme. Amb tot, com no hi ha mal que per be no vengam, me sembla haver descubert una guia per fer el consum per utilitats, ara que's fa la reforma; notant aquestes i altres terres demunt els preus que'n demanen els propietaris tal vegada siria un medi per augmentar els ingressos del Municipi, i sense por de queixes.

FILICUMIS.

Registre

Naixements

2 nins i 6 nines. —Total 8.

Difunts

6 Dbre.—Antoni M. Frau Darder (a *Carboner* casat, de 55 anys de cancer del fetge.

10 Dbre.—Catalina Lliteras Carrió (a *Sallora*, casada de 25 anys, de tuberculosis pulmonar.

Petiits

8 Dbre.—Juan Bajosa Tous (a *Ganancia* de 5 anys de Unió Carditis

11.—Maria Massanet Muntaner, de un any, de bronco-neumonia.

11.—Bartomeu Juan Payeras de dos anys, de Endocarditis.

Al cel sien tots.

Matrimonis

1.ª Dbre.—Lloaxim Roca Ferrer amb Angela Sansó Garan. Sia enhorabona.

GANGA !! ARTANENCOS !! GANGA

en el Colmado BUJOSA (a) Ganancia

S'ha rebut un vastiu surtit de turron de: Jijona, Alicante, Jerman, Mazapan, Cadiz, Fruitas, cristalizadas, Dulces surtidos, Rics bombones, Jmensa Variedad de dulces de totes castes i hermosos barquillos. —Vins: Generosos, Moscatell, Jerez y Champany.

Gran surtit de perfumeria * Preus incompatibles

Tot amb gran rebaxa de preus sols per ses festes de Nadal, fi d'any i dia dels Reis

No deixin de comprar en el Colmado BUJOSA Carré de Palma núm, 3

APROFITAU S'OCASIO

VERTADERA GANGA

GRANDES ALMACENES

SAN JOSE

DE

Vda. de Ignacio Figuerola

Sastreria, Camiseria, Merceria, Zapateria, Pañeria,
Llaneria, Pañoleria, Lenceria,
Generos de Punto, Sederia, Articulos para Viaje

OBJETOS PARA REGALO

Depósito de máquinas parlantes PATHEFONO

PRECIO FIJO

Brondo, 79, 11, Borne 118

TELEFONO, 217

NO IMPORTA

mai més sortir d'Artá per vestir de saastre

EN LA

SASTRERIA

D'EN

JUAN FUSTER

se taien i cusen tot esta de vestits d'homo
a la moda i a gust de cada qual

Direcció: Botavant, 14 * ARTA

NO CMOPREU CAFE
que no paeu aban per sa botiga d'en
JAUME CABRER
que'l té bo i fresc.

Allá hei trobareu tota casta de
comestibles i a tot preu.

Arrós, verdures, patates, etc., etc.

Carré de Antoni Blanes Juan (antes Puput)

Mestre Arnau Casellas (a) Garameu

VEN A TOT PREU

Vins de taula i Vins blancs

DE SA DAVESA

Recta, 8 ARTA

FARMACIA
DE
LLORENS GARCIES
OBERTA A TOTES HORES

Vins i aixarops medicionals
Aixarops de cues del Dr. Morey
preparat amb erba euquera d'Artá.

PLASSETA D'ES MARXANDO

GRAN BOTIGA

amb género de tota casta i a tot preu;
caleat fi i de moda

A CANA VIVES

Cadrré e Parroquia, 1

CAP BOTIGA

ven en millós condicions que sa d'en

JUAN VICENS (a) JAN

To a casta d'articles, comestibles, galletes, etc.

Es representant de sa Perfumeria

L. CACCIO

Té depósit de MAQUINES DE COSIR

PAP I AUCONS

com també tota casta d'instruments musicals,
guitarres, bandnrrries, etc.

DIRECCIÓ: ALCARIOT, 3

EBANISTERIA MODERNA

DE

MIQUEL MOREY

Mobles fins de tots els estils p'el parament de casa
Especialidad en cordats de cadires a l'antiga
Pintats i decorats fins, de tots els gusts

Carré de la Parroquia, 7 ● ARTA

ACADEMIA

de 1.ª i 2.ª ensenyansa
amb clases especials de

Francés i Contabilidad

Preparació per ingrés en Ins-
tituts, Normals, Correus i Te-
legrafs.

Professors especials

Per preus e informes dirigir-
se a son Director

D. Andreu Ferrer

Mestre Nacional

Rondaies de Menorca

per

Andreu Ferrer

Un volum en 4^{art}

2 PSESSETES

Demanaules a la llibreria de

FERRER Y SUREDA

ARTÁ

En aquesta Administració

podou encarregar

tota casta de

IMPRESOS

Se serveixen amb prontitut

Llibreria, Papereria i Centre de Suscripciones

DE

FERRER Y SUREDA

aquí trobareu paper de tota casta a la menuda i en
gros, plecs, libretes, tintes, llapiceria, etc.

Llibres escolars i relligiosos

A PREU DE CATALEC

s'encomanden de tota casta en tota puntualitat

QUATRE CANTONS, 3

Ensaimades i Panets

En lloc se troben millós que a la

PANADERIA VICTORIA

ES FORN NOU

D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu

sempre pans, panets,

galletes, bescuit,

rollets i tota casta de pasticeria

TAMBÉ SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DESPAIG: Carré de Palma, 3 bis ● ARTA